

HEDWIG AND THE ANGRY INCH

PREMIÄR

16 januari 2020, Hipp Malmö Stadsteater.
På Skåneturné 7 mars – 3 maj 2020
& med Riksteatern hösten 2020.

FÖRESTÄLLNINGENS LÄNGD

ca 1 tim 40 min, ingen paus

En samproduktion mellan
Malmö Stadsteater,
Malmö Opera och Riksteatern

MUSIK & SÅNGTEXTER

Stephen Trask

TEXT

Cameron Mitchell

ÖVERSÄTTNING

Åsa Lindholm

FÖRLAG

Nordiska ApS

MUSIKALISKT ANSVARIG

Peter Tikkanen

SCENOGRAFI & KOSTYM

Annika Bromberg

LJUS

Robert Claesson

LJUD

Anders Ekstedt

VIDEO

Johannes Ferm Winkler

KOREOGRAFIKONSULT

Lidia Vos

MASK

Elisabeth Karlsson

REGI

Dritëro Kasapi

Producerades Off Broadway av Peter Askin, Susan Brinkley och James B. Freydborg på Jane Street Theatre med premiär 14 februari 1998 i regi av Peter Askin. Ursprungligen producerad i New York City av David Binder i samarbete med Westbeth Theatre Centre och dess ledare och chefsproducent Arnold Engelman.

Läs mer om konstnärligt team på malmooopera.se

MEDVERKANDE

HEDWIG

Lindy Larsson

YITZAK

Mari Cötesdotter

THE ANDGRY INCH

Oscar Johansson
kapellmästare

Mikael Cökinan
gitarr

Laszlo Dancs
bas

Amanda Savbrant
trummor

Hedwig and the Angry Inch...

... är en amerikansk musikal skriven av John Cameron Mitchell, som även spelar huvudrollen Hedwig i filmatiseringen från 2001. Musiken och sångtexterna är skrivna av musikern Stephen Trask. Som musikal har *Hedwig and the Angry Inch* spelats i många länder runt om i världen. Den har gått från att vara kult till att vinna fyra Tony Awards på Broadway. Filmversionen hade premiär i USA 2001. I Sverige visades den på Stockholms Filmfestival 2001 och vann pris för den mest ärbara filmen. Filmen nominerades även till en Golden Globe för bästa huvudroll av John Cameron Mitchell.

Vad vet vi om transhistorien?

År 1898 får en poliskonstapel en potta tömd över huvudet. Det är Helga, eller Carl August, Lundström som lutar sig ut genom ett fönster på bordellen där hen arbetar och vänder upp och ner på pottan, »i tydlig afsigt att orenligheten skulle helt och hållet öfverskölja den derstädes för tillfället posterade konstapel». Lundström plockas in, men anklagas inte bara för att ha hållt kiss på polisen. Vid tillfället är hen nämligen klädd i »en del fruntimmerskläder». För ordningsmakten betydde det att Lundström var en man som låg med män, och det var – till skillnad från att klä sig i vilka kläder man ville – olagligt.

De säger att det har blivit modernt med trans, att det är någonting nytt. De säger att ungdomarna har börjat växla kön hur som helst. Att de tar för snabba beslut och är för säkra på sin sak. Att de är förvirrade och inte vet vad de vill. Allt det där sa de för hundra år sedan också, när Lundström levde. Det finns nämligen sådant som alltid beskrivs som en nyhet, oavsett hur ofta det händer.

Men redan hundra år innan Lundström levde härjade stortjuven Lasse-Maja som bäst (eller värst, beroende på vem man frågar). Till skillnad från Lundström blev hen aldrig misstänkt för att ligga med män, trots att hen beskrev kärleksrelationer med både män och kvinnor i sin självbiografi. Lasse-Maja var visserligen jagad av polis, men inte för att hen levde växelvis som kvinna och som man utan för att hen var en notorisk tjuv.

Till skillnad från Lasse-Maja har de flesta könsöverskridare levt rätt vanliga liv, långt från allmänhetens intresse. Som Aron Forss, som på 1840-talet var lite känd för sina kvinnokläder, men mest för sitt populära konditori. Eller Andreas Bruce, som tjugo år tidigare gick

igenom vad vi skulle kalla en juridisk könsbekräftelse. Visst pratades det en del när han fick ett nytt förnamn och plötsligt satte sig på männens sida i kyrkan, men så farligt var det inte. Senare arbetade han som bokhållare och uppfostrade barn och var som pappor är mest.

Transhistorien är alltså betydligt äldre än vad den verkar, när folk säger att det har blivit modernt med trans. Men den pågår fortfarande. Det är bara några år sedan Sverige slutade tvångssterilisera transpersoner. Det var dessutom inte självklart att vi skulle sluta – det finns riksdagspartier som tyckte att vi skulle fortsätta. Och vi skickar fortfarande tillbaka flyktingar till länder där transpersoner förföljs. Att du är trans betyder inte att du får asyl.

Historiskt sett är det ofta i mötet med samhällets maktinstanser som det har blivit problem för könsöverskridare. I slutet av 1700-talet ställdes Anders Magnus Åhrman inför rätta efter att ha gift sig med en kvinna. Tidigare hade han fått ett intyg om att han kunde gifta sig med antingen en kvinna eller en man, men nu ifrågasattes det. Kyrkoherden som skrivit intyget försvarade sig med att han hade trott att Åhrman var både

»JAG, DEN NYA BERLINMUREN. FÖRSÖK OCH RIV NER MIG!«

man och kvinna. Det hade han nämligen hört av hans arbetsgivare, som först anställt Åhrman som piga men ändrat arbetsbeteckningen när han sa sig vara man. Åhrmans faster fick också förklara sig. Varför hade inte hon sagt ifrån när hon fick veta att brorsdottern skulle gifta sig med en kvinna? Det var väl inget konstigt med det, sa hon. Bara för att han hade varit flicka som barn behövde han väl inte vara kvinna nu?

Människor verkar ha haft en ganska flexibel syn på kön innan 1900-talet. Det viktiga var

att passa in i samhället. Om du klarade av ditt jobb och inte bråkade med någon så blev du oftast lämnad ifred.

Under 1900-talet förändrades situationen. På en del sätt blev det svårare. Samhället ville kontrollera könsöverskridande kroppar och beteenden. Det var en del av samma rasistiska värdesystem som skapade andra hierarkier mellan människor – teorier om kön, sex, »ras« och ärftlighet gick hand i hand. Samtidigt ledde utvecklingen till nya gemenskaper.

Könsöverskridare slöt sig samman och bildade intressegrupper och subkulturer.

Då, precis som nu, fanns det de som var rädda att könsöverskridandet skulle sprida sig. Trans kanske smittar? Ungdomar låter sig ju övertalas så lätt. De tar för snabba beslut och är för säkra på sin sak! De är förvirrade och vet inte vad de vill!

En anledning till att polisen var så intresserad av sådana som Helga/Carl August Lundström var just oron för att könsöverskridare skulle

slå sig ihop. Och det stämmer att hen ingick i grupper där hen blev respekterad som sig själv. Det finns foton bevarade där hen poserar både som vacker ung man och vacker ung kvinna. Hen visste nog att det fanns de som uppskattade de där fotona, som tyckte om och beundrade hen. Kanske var det de sammanhangen hen fick mod ifrån, när hen lutade sig ut genom fönstret och tömde en potta över huvudet på en polis.

*Sam Holmqvist
doktor i litteraturvetenskap med
genusinriktning vid Umeå Universitet*

Ett samtal mellan regissören och dramaturgen

DRITËRO KASAPI FELICIA OHLY

Hedwig and the Angry Inch har spelats någonstans runt om i världen nästan varje år sedan premiären 1998. Varför tror du att den är så spelad?

– En av de största anledningarna är att den, för att vara musikal, har en perfekt balans mellan fantastisk musik och en originell berättelse. Att få den här balansen mellan det musikaliska och det narrativa i en musikal är inte alltid lätt. Genom musiken och genom berättelsen appellerar *Hedwig and the Angry Inch* till en jättestor bred publik. Den har berättelsen om längtan efter frihet och längtan efter kärlek, som är universell, men den är berättad genom en karaktär som är transkvinna, som möter en transman och som rör sig i miljöer som tilltalar en helt annan grupp. Mixen av alla de här ingredienserna gör att den blir attraktiv, intressant och får åldras med värdighet. Jag tror att varje generation hittar sin berättelse i musikalen eftersom att textförfattaren John Cameron Mitchell är så generös med sitt verk. Han har gett verket en frihet att tolkas och omtolkas. För det finns en medvetenhet i pjäsen att man får ha en individuell frihet att tolka och omtolka sig själv, och det tror jag gör att verket kommer att leva länge till och kommer glädja publik över hela världen i flera år framåt.

Kan du berätta lite om varför du vill göra Hedwig and the Angry Inch?

– Jag vill göra *Hedwig* för att det är en brutal och kompromisslös historia med fantastisk musik. För mig har den två teman, det ena är längtan efter kärlek och det andra är längtan efter frihet. En människa behöver båda två, men det som är människans paradox är att vi

strävar och längtar efter att ha båda två, och det kan vi aldrig uppnå. Då offrar vi det ena för det andra och lär oss leva med det. Vad offrar vi i form av frihet för att bli älskade? Hur mycket av kärleken offrar vi för friheten? Jag tror att alla människor lever i den här motsägelsefullheten, oberoende vilken konststillhörighet eller sexuell läggning man har. Sedan är historien satt i ett väldigt politiskt sammanhang, den berättas i en omvälvande tid och handlar inte bara om individuell frihet, utan också om en större politisk längtan efter frihet. Hedwig växer upp i Östberlin innan murens fall. En stor del av den europeiska kontinenten drömde om en slags frihet och acceptans i västvärlden när Berlinmuren skulle försvinna. Uppdelningen mellan en kommunistisk ofri del av världen och en kapitalistisk fri del av världen skulle suddas ut och alla skulle vara lika fria. Detta infrias inte och berättelsen bär det här med sig, som en civilisationskritik.

Vad kan publiken förvänta sig av föreställningen?

– Den här föreställningen är välsignad med fantastiska talanger på scen, Lindy Larsson och Mari Cötesdotter som är helt underbara. Dom är så musikaliska och sceniskt intelligenta så dom gör den här föreställningen större än vad jag trodde den skulle kunna vara. Förutom ett stort underhållningsvärde och den publikkontakt som skådespelarna har, så kan publiken också förvänta sig en väldigt stark berättelse. Den är otroligt berörande och den sätter både känslor och tankar i rörelse på ett väldigt speciellt sätt. Den väcker vår empati på ett omedelbart sätt, och engagerar oss.

Kärlekens ursprung

Hedwig är sedan barnsben fascinerad av en antik berättelse som hennes mamma en gång berättat som godnattsaga. Hedwig sjunger om sagan i början av sin konsert i låten *När kärleken blev till* (*The origin of Love*). Det är en berättelse hon minns som igår och som kommit att definiera hennes liv – hennes längtan efter att hitta en människa som är skapad just för henne.

Den antika skildringen finns i en av Platons dialoger, *Symposium* (*Gästbudet*), där de församlade gästerna håller lovtal till kärleken. Här låter Platon författaren Aristofanes berätta om hur människors kärlekslängtan och könsdrift uppstod – ursprunget till vår önskan om en annan människa.

Enligt myten var människorna från början tre kön; kvinna, man och androgyn, föreningen av man och kvinna. De var alla klotrunda med två ansikten, fyra armar och fyra ben. De var snabba, bångstyriga och rörde sig i cirklar som sina föräldrar jorden, solen och månen. Gudarnas kung Zeus kände sig hotad av dessa kraftfulla människor som hotade att ta sig upp till Olympen. Han försvagade dem genom att klyva dem mitt itu. Därefter lät han Apollon sy ihop dem (ihopdragna vid naveln).

Människorna kom att längta efter sin andra hälft till den milda grad att de tillbringade all sin tid att leta efter den; all för att bli hela människor igen. När de fann sin andra hälft lindade de sig om varandra och höll fast varandra så hårt att de struntade i att äta. Zeus kände då medlidande med människorna och flyttade deras könsorgan till framsidan.

Människor som längtar efter en människa av motsatt kön var från början androgyn. Män som längtar efter män och kvinnor som längtar efter kvinnor var tidigare män respektive kvinnor. När vi hittar vår andra hälft och förlorar oss i kärlek, intimitet och vänskap handlar det inte endast om sexuell aptit utan om en önskan om att bli hela människor, eller om man så vill; en önskan om att hitta sin naturliga själsfrände.

Catarina Ek
Malmö Opera

»HAR DU LITE
SOCKER TILL
MIG, SUGAR
DADDY, HÄR
FINNS RUM!«

»HÖRRU, BABY. TÄNKTE PÅ EN
SAK. VAD FIN DU SKULLE VA I
SAMMETSSTASS, STILETT OCH
PÄLS AV HERMELIN.«

»HAN TOG MITT HJÄRTA
OCH SPRANG«

FUNNY GIRL

SANNA NIELSEN

PREMIÄR
4 SEPTEMBER

Malmö Opera ägs av
Region Skåne (90%) och
Malmö Stad (10%)

PROGRAMREDAKTÖR Catarina Ek
FOTO Mats Bäcker ART DIRECTOR Pia Lindgren
ANSVARIG UTGIVARE & TEATERCHEF Michael Bojesen

PÅ TURNÉ

16/1–29/2 Malmö Stadsteater
7/3 Kulturhuset Anders, Höör
11/3 Sibbhults Folkets Hus
13/3 Teaterhallen, Tomelilla
14/3 Humlescenen, Bromölla
19/3 Staffanstorps Kulturhus
25/3 Grand, Simrishamn
27/3 Jarl Kullescenen, Ängelholm
28/3 Flora Biografteater, Sjöbo
1/4 Kulturhuset Flamman, Svedala

3–4/4 Landskrona Teater
7–8/4 Stadsteatern Lund
16/4 Teatersalen, Förslövs skola
18/4 Ystad Teater
21/4 Kristianstad Teater
22/4 Storan, Helsingborg
23/4 Borgen, Osby
25/4 Kävlinge Kulturscen
28/4 Kulturhuset, Hässleholm
3/5 Kulturhuset Björnen

**MALMÖ
STADSTEATER**

RIKSTEATERN

